

**TURUN
YLIOPISTO**

**Antropomorfismi Mauri Kunnaksen *Seitsemän
koiraveljestä* -kuvakirjassa**

Kotimaisen kirjallisuuden
kandidaatintutkielma

Laatija:
Viivi Liimatainen

2.3.2026
Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelma, Kotimainen kirjallisuus

Tekijä: Viivi Liimatainen

Otsikko: Antropomorfismi Mauri Kunnaksen *Seitsemän koiraveljestä* -kuvakirjassa

Ohjaaja: Yliopistolehtori Kaisa Kurikka

Sivumäärä: 23 sivua + 4 liitettä

Päivämäärä: 2.3.2026

Tutkielmani käsittelee Mauri Kunnaksen kuvakirjaa *Seitsemän koiraveljestä* (2002) antropomorfismin eli ihmisenkaltaistamisen näkökulmasta. Tarkastelen erityisesti teoksen päähenkilöiden, Jukolan veljesten ihmisenkaltaisuutta. Antropomorfismia lähestyn John Andrew Fisherin (1991) esittämän antropomorfismin jaottelun avulla, jossa antropomorfismi jaetaan tulkinnalliseen ja mielikuvitukselliseen antropomorfismiin. Tämän jaottelun avulla tarkastelen, minkälaista antropomorfismia veljeksiin liitetään teoksessa. Osoitan teoksesta tekemiäni huomioiden sekä koirien lajityypillisen käyttäytymisen avulla, että veljeksiin on liitettävissä niin tulkinnallisia kuin mielikuvituksellisia antropomorfismin piirteitä, jotka ilmenevät teoksen kuvissa ja tekstissä.

Lisäksi tarkastelen kirjallisuudentutkimuksessa esitettyjä perusteluja sille, miksi antropomorfisoidut eläinhahmot ovat tyypillisiä lastenkirjallisuudessa. Keskityn tarkastelemaan Maria Nikolajevan ja Carole Scottin (2001) ja Juliet Kellogg Markowskyn (1975) esittämiä syitä antropomorfismille. Suhteutan nämä perustelut Kunnaksen teokseen, ja osoitan, että teoksen kohdalla merkittävin syy antropomorfismille on sen luoma huumori.

Viimeisenä tutkielmassa tarkastelen teoksen ristiriitaa siinä, miksi osa hahmoista on antropomorfisoituja ja osa ei. Tästä esimerkkinä käytän veljeksiä ja heidän koiriaan, jotka esitetään teoksessa täysin erilaisina, vaikka ovatkin kaikki saman lajin edustajia. Esitän tämän ristiriidan syyksi sen, että teos pohjautuu Aleksis Kiven romaaniin *Seitsemän veljestä* (1870), josta ihmishahmot on muutettu eläinhahmoiksi. Osoitan, että Kiven romaanissa olevat ihmishahmot ovat Kunnaksen teoksessa antropomorfisoituja, kun taas Kiven eläinhahmot pysyvät Kunnaksenkin teoksessa lajityypillisinä.

Avainsanat: Mauri Kunnas, antropomorfismi, lastenkirjallisuus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Tutkimuksen lähtökohdat	4
1.2	Teoreettinen kehys	5
2	Hahmojen antropomorfismi	7
2.1	Kehittyneitä koiria – Tulkinnallinen antropomorfismi	7
2.2	Ihmisiä koiran kuoressa – Mielikuvituksellinen antropomorfismi	10
3	Antropomorfismin syitä	14
3.1	Yllättävää ja huvittavaa – Perusteluja antropomorfismille	14
3.2	Ihmisistä eläimiksi – Pohjautuminen <i>Seitsemään veljekseen</i>	17
4	Lopuksi	20
	Lähteet	22
	Liitteet	24
	Liite 1. Kuvat	24
	Liite 2. Kuvat	25
	Liite 3. Kuvat	26
	Liite 4. Kuvat	27

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Tässä tutkielmassa tarkastelen Mauri Kunnaksen kuvakirjan *Seitsemän koiraveljestä* (2002, myöhemmin SK) hahmojen antropomorfisointia eli ihmisenkaltaistamista. *Seitsemän koiraveljestä* on lasten kuvakirjaversio Aleksis Kiven klassikkoromaanista *Seitsemän veljestä* (1870), josta romaanin ihmishahmot on muutettu muunlajisten eläinten muotoon. Teos kertoo seitsemästä Jukolan talossa asuvasta, kahdella jalalla kulkevasta koiraveljeksestä, jotka aikuisuuden kynnyksellä opettelevat elämään ihmisiksi. Kirja on osa Mauri Kunnaksen laajaa lastenkirjatuotantoa ja tuo suomalaisen kirjallisuuden klassikon lasten ulottuville.

Lähestyn antropomorfismia keskittyen veljesten kuvaukseen niin teoksen kuvituksessa kuin kirjoitetussa tekstissä. Käsittelen veljesten suhdetta myös muihin teoksessa esiintyviin hahmoihin ja niiden antropomorfisointiin. Kuvakirjana teos muodostaa kokonaisuuden, jossa kuva ja sana yhdessä luovat hahmot ja esittävät niiden niin lajinomaiset kuin inhimilliset ominaisuudet. Tutkielmassani selvitän, millaista antropomorfismia teoksen kuvissa ja tekstissä on havaittavissa. Lisäksi pohdin sitä, miten hahmojen pohjautuminen toiseen teokseen vaikuttaa hahmojen antropomorfisuuteen.

Tutkielman toisessa luvussa tarkastelen hahmojen antropomorfisoituja piirteitä ja selvitän, minkälaisesta antropomorfismista piirteissä on kyse. Antropomorfismin tunnistamisen ja luokittelun jälkeen kolmannessa luvussa tarkastelen sitä, miten hahmojen antropomorfismi peilautuu syihin, joita on esitetty antropomorfismin yleisyydestä lastenkirjallisuudessa. Lisäksi selvitän, miten adaptoituminen Kiven romaanin ihmishahmoista muunlajisiksi eläimiksi vaikuttaa hahmojen lajinomaisuuteen ja ihmismäisyyteen. Tämän avulla selvitän ristiriitaa teoksen hahmojen antropomorfismin ilmenemisessä sekä lajien välillä että lajinsisäisesti. Esimerkiksi teoksessa koiraveljeksillä on kaksi lemmikkikoiraa, jotka eivät pohjaudu ihmishahmoihin Kiven romaanissa. Veljeksien ja heidän koiriensa kuvaukset poikkeavatkin toisistaan, vaikka kyseessä on saman lajin edustajat.

Lastenkirjallisuudelle inhimillistetyt muunlajiset eläinhahmot ovat tyyppillisiä, ja antropomorfismia lastenkirjallisuudessa on tutkittu paljon, mutta Mauri Kunnaksen kohdalla tutkimusta ei ole tästä näkökulmasta tehty. Erityisen kiinnostavan tutkimuskohteen juuri kyseisestä teoksesta tekee sen pohjautuminen Kiven romaaniin sekä antropomorfisoitujen ja lajityypillisten yksilöiden suhde. Siri Mikkola on tutkinut vastaavanlaista Kunnaksen

adaptaatiota pro gradu -tutkielmassaan *Mitä tapahtuu henkilöahmoille? : Henkilöhahmot Mauri Kunnaksen kuvakirja-adaptaatioissa Aarresaari ja Robert Louis Stevensonin romaanissa Treasure Island (2025)*, mutta jättää huomioimatta antropomorfismin hahmojen kuvauksessa. Kuvan ja sanan suhdetta *Seitsemässä koiraveljeksessä* puolestaan on tutkinut Mikaela Uoti pro gradu -tutkielmassaan *Voimalla seitsemän koiran : Kuvan ja sanan suhde Mauri Kunnaksen teoksessa Seitsemän koiraveljestä (2008)*, mutta hänkään ei tutkimuksessaan kiinnitä huomiota koirahahmojen inhimillisyyteen. Tutkimukseni siis yhdistää näiden tutkimusten välistä aukkoa ja sidostaa niitä toisiinsa, sekä lisää Kunnaksen tuotannon tutkimukseen uuden antropomorfismin näkökulman.

1.2 Teoreettinen kehys

Seitsemän koiraveljeksien hahmojen antropomorfismin tutkimisessa käytän apuna lastenkirjallisuuden tutkimuksen sekä kuvakirjatutkimuksen keinoja. Antropomorfismin laaja käyttö lastenkirjallisuudessa perustuu ajatukseen lasten ja eläinten välisestä yhteydestä. Maria Lassén-Segerin (2022, 169) mukaan antropomorfisoidut eläinhahmot ovat tärkeä erontekijä lastenkirjallisuuden ja muun kaunokirjallisuuden välillä. Antropomorfisoituja hahmoja on lastenkirjallisuudessa esiintynyt paljon, ja ne ovat myös Kunnaksen tuotannolle tyypillisiä.

Käytän antropomorfismin tunnistamisen apuna Marianna Lammin artikkelia ”Miten lukea antropomorfismia” (2023), jossa Lammi esittelee antropomorfismin lukuohjeen.

Lukuohjeessa hän suosittelee noudattamaan varovaisuusperiaatetta. Tämä tarkoittaa, että vaikka jotain laajasti eläinkuntaan levinnyttä ominaisuutta ei ole voitu vielä todistaa tietyille lajille, voi se silti olla lajille mahdollinen. Antropomorfismilla tarkoitetaan muunlajisten hahmojen kuvaamista inhimillisillä ominaisuuksilla varustettuina. Ominaisuudet ovat antropomorfismia silloin, kun kuvatulle muunlajiselle eläinhahmolle nämä ominaisuudet eivät ole mahdollisia tai lajityypillisiä. Käytän tutkimuksessani käsitettä muunlajinen eläin Lammin (2023) tapaan puhuttaessa muista eläinkunnan olennoista kuin ihmisistä.

Antropomorfismin avulla kiinnitän huomiota *Seitsemässä veljeksessä* esiintyvien eläinhahmojen lajiin sekä lajin fyysisiin ja mentaalsiin ominaisuuksiin. Tarkastelen näiden piirteiden mahdollisuutta esiintyä kyseisen lajin edustajissa. Tarkastelen antropomorfismin tyyppiä käyttäen Fisherin (1991) esittämää antropomorfismin jaottelua, jossa antropomorfismia voidaan tutkia kahden pääkategorian, tulkinnallisen ja mielikuvituksellisen antropomorfismin kautta. Tulkinnallisella antropomorfismilla Fisher (1991, 60) tarkoittaa muunlajisiin eläimiin liitettäviä mentaalisia predikaatteja, jotka on tulkittu eläimen

käyttäytymisen perusteella virheellisesti. Mentaaliset predikaatit tarkoittavat esimerkiksi kognitiivisia, emotionaalisia ja toiminallisia prosesseja, kuten ajattelemista tai itkemistä (Lammi 2023). Mielikuvituksellisen antropomorfismin Fisher (1991, 60) määrittelee tarkoittamaan mielikuvituksellisten tai fiktionaalisten eläinten esittämistä ihmisen kaltaisina puhuvina ja kävelevinä hahmoina.

Antropomorfismin kattaessa sekä hahmojen toiminnan että kuvauksen on pohjustettava tutkimusta myös kuvakirjatutkimuksen lähtökohdista. Kuvakirjana teos muodostaa kuvan ja tekstin kokonaisuuden, jossa ne täydentävät toisiaan. Kuvakirjoissa kommunikaatio lukijalle ei rajoitu ainoastaan kuvaan tai tekstiin, vaan koostuu myös niiden yhteisvaikutuksesta (Nieminen 2022, 27). Toisin kuin kuvattomissa kaunokirjoissa, joissa hahmot luodaan tekstin sisällä, kuvakirjoissa teksti keskittyy kertomaan tapahtumien kulkua, kun taas kuvat pyrkivät esimerkiksi kuvailemaan hahmojen ulkoisia piirteitä ja miljöötä, jossa hahmot ovat (Nieminen 2022, 35). Teoksessa esimerkiksi veljesten kävelytapa muodostuu kuvan ja sanan yhteisvaikutuksesta. Kun veljekset kävelevät lukkarin taloa kohti, sanotaan tekstissä heidän kävelevän (SK 18), joka ei vielä itsessään kerro, kulkevatko veljekset kahdella vai neljällä jalalla. Teoksen kuvissa kuitenkin veljekset näytetään seisomassa kahdella jalalla (LIITE 1, kuva 1). Pelkkä kuvakaan ei siis kerro veljesten kävelevän kahdella jalalla, mutta kun tekstin ja kuvan suhteen yhdistää, saadaan käsitys veljesten kävelystä kahdella jalalla.

Kuvakirjoissa mahdollisia tapoja luoda hahmoja on enemmän kuin kuvattomissa kirjoissa (Nikolajeva & Scott 2001, 81–82). Nikolajeva ja Scott (2001, 82) esittävät, että kuvakirjoissa hahmojen kokonaisvaltainen kehitys jää usein niukaksi, sillä kuvakirjat rakentuvat tyypillisesti juonen ympärille. Tämä näkyy osin myös Kunnaksen teoksessa, sillä sekin rakentuu juonen ympärille, tosin sillä erotuksella, että teoksen juoni käsittelee juuri veljesten kasvua lukeviksi ja hyvin käyttäytyviksi aikuisiksi. Kuvien osalta kuitenkin kehitystä hahmoissa ei juuri tapahdu, vaan veljekset näyttävät kutakuinkin samalta tapahtumien alkaessa (LIITE 1, kuva 1) kuin teoksen lopun epilogissa (LIITE 1, kuva 2).

2 Hahmojen antropomorfismi

2.1 Kehittyneitä koiria – Tulkinnallinen antropomorfismi

Tulkinnallinen antropomorfismi on Fisherin (1991, 60) mukaan sitä, kun eläimeen liitetään sen käytöksen vuoksi mentaalisia predikaatteja, jotka ovat virheellisesti tulkittuja. Fisher (1991, 61) jaottelee tulkinnallisen antropomorfismin kahteen alalajiin, jotka ovat kategorinen (*categorical*) ja tilanteinen (*situational*) antropomorfismi (suomennetuista käsitteistä ks. Lammi 2023). Kategorisessa antropomorfismissa muunlajiseen eläimeen liitetään sellaisia mentaalisia predikaatteja, jotka eivät ole kyseiselle lajille mahdollisia missään tilanteessa. Fisher (1991, 62) jakaa kategorisen antropomorfismin vielä lajiin ja predikaattityyppiin eli ominaisuuteen pohjautuvasti. Lajiin pohjautuvassa antropomorfismissa tiettyä mentaalista predikaattia tarkastellaan lajikohtaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että toiminta voi esimerkiksi olla mahdollinen koiralle muttei vaikka karpäselle. Ominaisuuteen pohjautuva antropomorfismi huomioi puolestaan mentaalisen predikaatin tyyppin, jolloin esimerkiksi tietty kompleksisen mentaalisen toiminnan kuvaus on todennäköisemmin antropomorfismia kuin konkreettista toimintaa, kuten raajojen hienomotorista käyttöä kuvaavat ilmaisut.

Kategorinen antropomorfismi ilmenee monin osin *Seitsemässä koiraveljeksessä* sellaisina toimina, jotka itsessään eivät ole täysin mahdottomia koirille, mutta toiminta tai ominaisuus esitetään huomattavasti kehittyneempänä tai eri tavalla ilmenevänä kuin mihin lajilla on kykyä. Tällaista esitystä tapahtuu esimerkiksi veljesten tapellessa Toukolan poikia vastaan: ”Nyrkit heiluilivat, korvapuusteja sateli ja hiekka pöllysi hirveän nujakan tiimellyksessä” (SK 20). Tappelu sekä leikillisesti että totisesti on koirille lajityypillistä käytöstä. Tapella saatetaan keskenään sekä muiden lajien edustajien kanssa. Itsessään tappelu ei siis ole antropomorfismia, mutta puolestaan veljesten tappelutapa on. Veljekset iskevät Toukolan poikia nyrkeillä ja Juhani nostaa erään Toukolan pojista päänsä yläpuolelle (LIITE 2, kuva 3). Myös Jukolan talolla ja Hiidenkivellä tapellessa on veljesten aseina samaan tapaan nyrkit ja painiotteet. Koirien ensisijainen tapa tapella ja puolustaa itseään on murista, haukkua ja purra (Kammio 2007, 145, 149, 311–312) eikä lyödä nyrkillä tai antaa korvapuusteja kuten veljekset tekevät. Tappelussa siis käytetään keinoina ihmisille tyypillisiä tapoja koirille tyypillisten sijaan, joten tappelun kuvaus on antropomorfisoitu.

Kategorista antropomorfismia esiintyy myös, kun veljekset yrittävät opetella lukemaan. Tämä on tärkeä juonellinen käännekohta *Seitsemässä koiraveljeksessä*. Teoksen toisena

loppuratkaisuna onkin se, kun veljekset Eeron opastuksella oppivat vihdoinkin lukemaan. Tietyissä määrin lukemaan oppiminen ei ole täysin mahdotonta koirille, mutta tässäkin piirteessä on otettava huomioon taidon kehittyneisyys. Esimerkiksi koirien psykologiaa tutkineen Stanley Corenin (2022) mukaan koirien on mahdollista oppia tunnistamaan yksittäisiä sanoja, merkkejä ja symboleita, joille voidaan osoittaa jokin tarkoituskohde. Kuitenkin teoksessa veljesten lukutaitoa kuvataan kehittyneempänä kuin millaiseksi Coren esittää koirien lukutaidon: ”Veljesten lukutaito oli moitteeton, ja Lauri oli koko Toukolan kylän paras lukija. Palatessaan rippikirkosta jokainen kantoi kainalossaan rovestin lahjaa, nahkakantista Uutta Testamenttia.” (SK 81.) Teoksessa esitetään, että veljesten lukutaito on niin hyvä, että he kykenevät lukemaan koko aapisen ja oletettavasti myös rovestin antaman *Uuden testamentin*. Lukutaito siis esitetään huomattavasti kehittyneempänä kuin koirille lajityypillisesti on mahdollista, ja täten lukutaito on tulkittava antropomorfismiksi, vaikka tiettyyn pisteeseen asti lukeminen voisi olla koirille mahdollista.

Tällaista koiramaisen käytöksen kehittyneempää muotoa esiintyy myös veljesten ruokailutottumuksissa. Veljesten ruokavalio on teoksessa monilta osin koirille mahdollinen, mutta itse ruoan valmistus ja hankintatavat ovat paikoittain mahdottomia¹. Veljesten ruokavalio sisältää koirien tapaan kasviksia, kuten nauriita sekä esimerkiksi karhun ja häränlihaa. Tavallisesta koirien ruokavaliosta poiketen veljekset syövät hyvin ihmisenkaltaisesti esimerkiksi leipää ja juovat useaan otteeseen alkoholipitoisia juomia, kuten viinaa sekä olutta. Tällaisetkin ruoka-aineet ovat periaatteessa mahdollista ravintoa koiralle, joka on ihmisen omistuksessa, jolloin ihminen määrittää koiran ruokavalion. Teoksessa veljekset ovat itse lemmikkejä omistavan ihmisen asemassa ja täten voisivat noudattaa koirien lajityypillistä ruokavaliota. Ruokavalio on kuitenkin hyvin ihmisten kaltainen, joten sekin on tulkittavissa kategoriseksi antropomorfismiksi.

Kategorisesta antropomorfismista eroten tilanteinen antropomorfismi viittaa esitykseen, jossa muunlajiselle eläimelle annettu toiminta on mahdollista kyseiselle lajille, mutta tulkinta toiminnasta on tilanteessa väärä (Fisher 1991, 61). Tällaista väärin tulkitsemista esiintyy usein tunteiden ja muiden mentaalista toimintaa ilmentävien ilmausten kohdalla. Psykologiassa on yleisesti hyväksytty se näkemys, että perustunteet, joihin tyypillisesti luetaan kuuluvaksi ilo, suru, viha, pelko, inho, hämmästys ja rakkaus, esiintyvät laaja-alaisesti selkärangkaisilla eläimillä (Morris & Doe & Godsell 2008, 3). Täten esimerkiksi Juhanin innostuminen Jukolan

---

¹ Ruoanvalmistuksesta lisää luvussa 2.3.

talon kunnostamisesta on tulkittava tilanteiseksi antropomorfismiksi. Tämä johtuu siitä, että vaikka koirille innostuminen on lajityypillistä tietyissä tilanteissa, on hyvin epätodennäköistä, että koira innostuisi juuri ränsistyneen asuinrakennuksensa kunnostamisesta. Tällöin koiran tuntema tunne ei ole välttämättä antropomorfismia, mutta ilahtumisen syyn myötä se voidaan luokitella tilanteiseksi antropomorfismiksi. Antropomorfoitujen veljesten innostumisen syyt eroavat myös vahvasti veljesten lemmikkikoirien Killin ja Kiiskin innostumisen syistä. Killi ja Kiiski innostuvat teoksessa esimerkiksi siitä, kun veljekset saapuvat takaisin kotiin (SK 40) ja kun ne saavat juoksennella vapaina härkäjähdissä (SK 55). Killin ja Kiiskin syyt innostumiseen ovat huomattavasti lajityypillisempiä koirille kuin veljesten syyt innostumiseen.

Innostumisen lisäksi ilon ja riemun kuvauksia esiintyy teoksessa monin paikoin. Toiset näistä kuvauksista esittävät ilahtumisen lajityypillisen käytöksen mukaisesti, kun taas toiset osoittautuvat virheellisiksi tai epätodennäköisiksi. Esimerkiksi paettuaan härkäläumää hiidenkivelle veljekset keksivät ampua härät, jotta pelastuisivat nääntymästä nälkään tai jäämästä härkien runtelemiksi:

- Ampukaamme joka ainoa sarvipää! Meillä on viisi kivääriä ja Laurin kontissa on ampumavaroja!
Kaikkien ilme kirkastui.
- Siinä aatos! Juhani riemastui.
- Aatos joka meidät pelastaa! hihkui Aapo. (SK 63.)

Tässä tilanteessa riemastumisen syyksi on nähtävissä kiperästä tilanteesta ulospääsyn keksiminen, joka on luonnollinen syy riemastukseen lajista riippumatta. Toisaalta kuitenkin ulospääsy tilanteesta tarkoittaa kymmenien härkien ampumista, mikä ei ole koirille ominainen syy iloitsemiseen, sillä koirille ampuma-aseiden tuoma ylivalta härkäläumaa vastaan ei ole luonnollinen asetelma. Tällaista tilannetta tuskin syntyisi fiktion ulkopuolella, joten käytöstä on mahdotonta pitää lajityypillisenä.

Muita tunteita, jotka teoksessa voivat olla tilanteista antropomorfismia, ovat esimerkiksi suru, pelko ja viha. Apeutta ja surumielisyyttä esiintyy teoksessa paljon. Esimerkiksi kun Venla torjuu veljesten kosioyrietykset, puhkeaa Juhani itkemään (SK 17). Kyynelehtiminen surun vuoksi ei ole koirille tyypillistä käytöstä. Vaikka koirilla on kyynelkanavat, ei kyynelten tuottamiseen ole koirilla suruun pohjautuvia syitä, vaan kyynelehtiminen voi liittyä esimerkiksi allergiaan tai kipuun. (Zooplus Tietonurkka 2025.) Kyynelten muodostuminen kivun tai allergian vuoksi on koirille mahdollista, mutta teos esittää kyynelten syyksi surun

torjumiseksi tulemisesta. Tämä ei ole lajityypillistä käyttäytymistä, joten itkeminen on tässä tulkittava tilanteiseksi antropomorfismiksi.

Tilanteista antropomorfismia on tulkittavissa myös teoksen kohdissa, joissa veljekset tuntevat pelkoa. Pelkoa veljekset tuntevat esimerkiksi muutettuaan Impivaaran metsikköön isoisänsä vanhaan sysikojuun. Yön pimeässä kuuluvat äänet aiheuttavat veljeksissä säikkyyttä. Aapon kertoma tarina Impivaaran synnystä saa veljekset pelkäämään peikkoja, ja he luulevatkin hevosen Valkon olevan peikko pimeässä. Suurin syy pelolle on Aapon kertoma mielikuvitustarina, ja ottaen huomioon sen, ettei koirilla ole kykyä keksiä saati kertoa tällaisia tarinoita, on pelon syy tarinassa mahdoton. Puolestaan kun veljekset pakenevat susien kynsistä takaisin Jukolaan, on pelon syy todellinen. Veljekset pelkäävät susien tappavan ja syövän heidät, mikä on usealle eläinlajille tyypillinen syy pelkoon. Pelon tunteeseen siis yhdistyy teoksessa antropomorfismia vain joissain tapauksissa.

Joissain tapauksissa myös viha ja aggressiivisuus ovat antropomorfisoituja, ja erityisesti Juhani aggressiivisuus nousee teoksesta esille. Esimerkiksi kun eräs Toukolan pojista vie Juhani aapisen, hyökkäävät veljekset Toukolan poikien kimppuun (SK 20). Juhani myös suuttuu Tuomakselle painihäviöstä, ja kun Eero vinoilee hänelle huonosta oppimisesta, päättävät Juhani ja muut veljekset antaa Eerolle selkäsaunan: ”Ja kun veljekset palasivat pirttiin, oli Juhani kourassa ikävän näköinen vitsa. Nyt opettaja sai aika löylyn.” (SK 79.) Viha kuuluu perustunteisiin, joten sen tunteminen on myös koirille ominaista. Suuttuminen esimerkiksi sen takia, että toinen varastaa eläimen omaisuutta tai ärsyttää, on luonnollista. Tämän vuoksi vihakaan ei teoksessa ole aina antropomorfismia, mutta tilanteisesti voi olla. Esimerkiksi kun Tuomas suuttuu Eerolle tämän kaadettua kiukaalle olutta (SK 48–49), on vaikeaa nähdä tätä luonnollisena syynä suuttumiselle, sillä tyypillisesti oluella ei ole koirille erityistä arvoa, sillä se ei kuulu niiden tyypilliseen ruokavalioon.

2.2 Ihmisiä koiran kuoressa – Mielikuvituksellinen antropomorfismi

Erona tulkinnalliseen antropomorfismiin mielikuvituksellinen antropomorfismi ei suhtaudu kirjallisuudessa esitettyyn eläimeen sen todellisen maailman vastaavan lajin edustajana, vaan nämä fiktiiviset eläinhahmot kuvataan ihmismäisinä (Fisher 1991, 60). Mielikuvituksellisen antropomorfismin näkökulmasta *Seitsemän koiraveljeksen* fiktiiviset koirahahmot kuvataan ikään kuin ihmisinä koirien ulkokuoressa. Teoksen koiriin siis liitetään sellaisia ominaisuuksia, jotka tämänhetkisen tutkimustiedon valossa ilmenevät ainoastaan ihmisissä. Nämä piirteet ovatkin keskeisiä teoksen tapahtumien ja juonen kannalta.

On myös huomionarvoista mainita, että monet hahmojen piirteet, jotka olen jaotellut ilmentämään kategorista ja tilanteista antropomorfismia, voisi nähdä myös osaksi ihmisenkaltaisena esittämistä. Esitän ne kuitenkin erillään mielikuvituksellisen antropomorfismin piirteistä, sillä jo esiteltyt piirteet ovat huomattavasti lähempänä koirien lajityypillistä käyttäytymistä kuin tässä luvussa käsittelemäni piirteet. Vaikka teoksesta poimimani mielikuvituksellisen antropomorfismin yleisimmät ilmenemismuodot ovat verrattavissa kategoriseen virheeseen, esitän nekin siis kategorisesta antropomorfismista erillään. Lisäksi jaottelussani olen ottanut huomioon aiemman tutkimusperinteen antropomorfoitujen piirteiden jaottelusta. Esimerkiksi eläinhahmojen puhekyvyn Lammi (2023) esittää osaksi kategorista antropomorfismia, mutta Fisher (1991) näkee puhekyvyn mielikuvituksellisen antropomorfismin osana. Vaikka puhekyky on monilla eläinlajeilla kategorinen virhe, noudatan tutkielmassani Fisherin näkemystä mielikuvituksellisesta antropomorfismista.

Lastenkirjallisuudessa yleisiä mielikuvituksellisen antropomorfismin piirteitä ovat puhekyky, vaatteiden käyttö sekä kahdella jalalla kulkeminen sellaisten eläinten kohdalla, joille tämä ei ole mahdollista tai tyypillistä (Lassen-Seger 2022, 167). *Seitsemän koiraveljestä* ei tämän suhteen ole poikkeus. Veljekset keskustelevat, laulavat ja satuilevat kielellä, jota ymmärtävät koirien lisäksi myös muiden eläinlajien edustajat. Teoksen hahmoilla onkin käytössä lastenkirjoissa antropomorfisoiduille eläinhahmoille yleinen *lingua franca*, jota lähes kaikki² kirjassa esiintyvät hahmot käyttävät ja ymmärtävät (Lammi 2023). Veljekset kommunikoivat sujuvasti esimerkiksi Toukolan poikien kanssa, jotka Kunnas esittää joukkona eri lajisia eläimiä, kuten sikoja, hiiriä, ja kissoja (LIITE 2, kuva 3). Vaikka monilla eläimillä on lajilleen tyypillinen tapa kommunikoida, niin näin laajasti käytössä olevaa, lajirajat ylittävää yhteistä kieltä ole olemassa. Lähimmin puhuttu yhteinen kieli muistuttaa ihmisten tapaa kommunikoida keskenään. Lisäksi kommunikaation kuvaamiseen käytetyt verbit ovat tyypillisiä ihmisten käyttämälle kommunikoinnille. Veljekset eivät esimerkiksi ”murise”, ”inise” tai ”hauku” kuten koirat lajityypillisesti, vaan ”nauravat”, ”sanovat” ja ”puhkuvat”.

Toinen tyypillinen mielikuvituksellisen antropomorfismin ilmentymä on veljesten ruumiin asento. Veljekset pääasiassa kulkevat teoksen läpi kahdella takajalallaan seisten, joka on selkeä esiintymä koiraveljesten ihmisenkaltaisena esittämisestä. Koirat, kuten monet muutkin nisäkkäät, kulkevat tyypillisesti neljän jalan varassa. Tästä huolimatta koiria on mahdollista

---

² Teoksessa on myös hahmoja, jotka eivät tätä *lingua francaa* käytä, mutta palaan aiheeseen luvussa 3.2.

esimerkiksi kouluttaa kävelemään hyvin lyhyitä matkoja kahdella jalalla. Veljekset kulkevat kahden jalan varassa kuitenkin huomattavia etäisyyksiä, kuten esimerkiksi Jukolan talolta Männistön Venlan luo ja sieltä lukkarin luokse. Männistön muoria paetessaan sanoo teksti poikien pinkovan ja kuvassa tämä näkyy tapahtuvan kävelyn tapaan kahdella jalalla (SK 14). Kahdella jalalla kulkeminen on täten myös selkeä esitys koirista ihmisen peilikuvina.

Ihmisten tapaan veljekset myös asuvat talossa ja käyttävät ihmisten vaatteita. Talossa asuminen on kuitenkin ihmisomistuksessa oleville koirille yleistä, mutta koska veljekset eivät ole ihmisomistuksessa, vaan itse omistajan asemassa, ei tämä yleisyys päde lajityypillisyyteen. Kodilla on sentimentaalista arvoa veljeksille, ja Impivaaraan rakennettu uusi hirsinen talo piharakennuksineen ja halkopinoineen muistuttaakin täysin ihmisasutusta (LIITE 2, kuva 4). Veljekset myös huomioivat kotitalonsa huonon kunnon, ja tekevät tietoisia päätöksiä sen säilyttämiseksi: ”Meidän on ruvettava kunnostamaan armasta kotoamme ennen kuin se vallan romahtaa” (SK 9).

Ihmismäisen asutuksen lisäksi vaatteet ja niiden käyttö on ihmisiltä suoranaisesti kopioitua. Monille eläimille voi vaatteiden käyttäminen olla vaarallista, sillä niiden turkki ajaa ihmisten vaatteiden tehtävää, ja täten vaatteiden käyttö voi johtaa liian korkeaan ruumiinlämpöön. Veljeksillä on lähes koko romaanin ajan päällään paita, housut ja kengät, joille koirilla ei tarvetta olisi (esim. SK 13). Veljekset siis ovat tässäkin seikassa ihmisten kuvia ja käyttäytyvät ihmisten tapaan. Ainut tapahtuma, jossa veljekset riisuvat vaatteensa täysin pois, on kun veljekset saunovat saatuaan selkäänsä Toukolan pojilta (LIITE 3, kuva 5). Vaatteiden käytön tapaan myös saunominen nostaa ruumiinlämpöä, ja veljesten kova saunominen olisikin koirille hengenvaarallista, sillä liian korkea ympäristön lämpötila voi johtaa koirilla lämpöhalvaukseen (Evidensia 2022).

Muita ihmisen kaltaista toimintaa kuvaavia tapahtumia on myös teoksen juonellisessa kaareissa. Teoksen tarina päättyy siihen, kun Männistön Venla, jota Juhani jo tarinan alkuvaiheilla kosiskelee talonsa emännäksi, vihdoinkin suostuu Juhaniin kosintaan. Epilogissa esitetäänkin Juhaniin ja monen muun veljeksien saaneen itselleen vaimon, mikä on koirille epätyypillistä, sillä koirat eivät ole yksiavioisia eläimiä. Koirille, erityisesti uroksille on tyypillistä useammat parittelukumppanit, eikä se, että sitoudutaan yhteen kumppaniin koko loppuelämän ajaksi. (Pal 2011.) Tässäkin koiran lajityypillinen parittelukäyttäytyminen sivuutetaan täysin ja korvataan ihmisille tyypillisellä käyttäytymisellä. Epilogissa listataan siviilisäädyn lisäksi Aapon ja Eeron ammatit: Aapon kerrotaan toimivan lautamiehenä ja

parantajana ja Eeron puolestaan jahtivoutina ja lehtimiehenä. Ammattien anto eläinhahmoille on suora esimerkki mielikuvituksellisesta antropomorfismista, sillä muilla eläinlajeilla kuin ihmisillä ei ole yhtä järjestäytynyttä yhteiskunnallista rakennetta, jotta näin eroteltuja ammatteja voitaisiin niistä nimetä.

Veljekset omaavat myös ihmisenkaltaisen hienomotoriikan, kuten sormien kaltaisesti toimivat varpaat etutassuissa. Veljekset käyttävät etujalkojaan muutenkin hyvin ihmismäisesti.

Esimerkiksi Lauri tökkii raatoa tikulla, josta hän pitää ihmismäisellä puristusotteella, jossa peukalo puristuu kepin eri puolelle muiden sormien kanssa (LIITE 3, kuva 6). Tällaisia puristusotteita on nähtävissä läpi teoksen niin tappeluissa, tavaroiden kantamisissa, työkalujen käytössä ja hiihtämisessäkin. Hienomotoriikkaa ja sormien yksittäistä käyttöä hyödyntävät veljekset esimerkiksi aseitaan käyttäessä, sillä veljesten pyssyissä liipaisimen vetäminen vaatii tiettyä otetta (LIITE 3, kuva 6). Myös esimerkiksi puita kaataessa ja kouluun lähtiessä veljeksillä on hyvin ihmistenkaltaisen ote käyttämiinsä välineisiin. Tassujen käytön lisäksi veljekset käyttävät työkaluja ja muita välineitä hyvin ihmismäiseen tapaan. Ruoanlaitossa tämä välineiden ja ihmisten keksintöjen käyttö näkyy läpi teoksen. Nauriita kypsennetään avotulella tikun nokassa, härän lihaa keitellään padassa ja ruokaa tarjoillaan puisista astioista.

Nämä ihmisten tekemien keksintöjen hyödyntämiset yhdistettynä muihin veljesten kykyihin sekä tarinan tapahtumiin luovat kuvan ihmishahmosta, joka on puettu koiran turkkiin. Lammi (2023) kuvaakin artikkelissaan antropomorfisoitujen eläinhahmojen olevan enemmän eläin-ihmishybridejä, ”joiden eläimelliset piirteet on valikoitu tarpeen mukaan.” Tällainen on tilanne myös *Seitsemän koiraveljeksen* kohdalla, ja veljekset ovat saaneet pitää koiramaisuudestaan lähinnä ainoastaan ulkokuorensa. Ihmisiltä puolestaan ne ovat perineet käyttäytymisensä, elämän tavoitteensa sekä fyysisten ominaisuuksiensa käytön. Teos sivuuttaa muunlajisen koiran oman lajityypillisen toimijuuden, ja hyödyntää lajityypillisistä piirteistä vain tarkoituksiinsa sopivat.

3 Antropomorfismin syitä

3.1 Yllättävää ja huvittavaa – Perusteluja antropomorfismille

Antropomorfismia on luonnehdittu yhdeksi lastenkirjallisuuden tunnistettavimmista piirteistä, joka erottaa lastenkirjallisuuden muusta kaunokirjallisuudesta. Erilaiset eläinhahmot ovat olleet tyypillisiä lastenkirjallisuudelle genren muotoutumisesta asti, ja antropomorfisoidut eläimet valtasivat alaa erityisesti 1900-luvun alussa. (Lassén-Seger 2022, 168–169.) Tässä luvussa selvitän, millaisia syitä antropomorfismille on esitetty kirjallisuudentutkimuksessa. Tämän jälkeen vertaan näitä syitä *Seitsemän koiraveljeksen* antropomorfoituihin eläinhahmoihin, ja esitän käsitykseni antropomorfismin tarkoituksesta teoksessa.

Antropomorfismin juuret lastenkirjallisuudessa ulottuvat Aisopoksen faabeleihin saakka, joita on luettu opettavaisina kertomuksina lapsille jo ennen lastenkirjallisuuden genren syntyä (ks. esim. Markowsky 1975, 460; Lassén-Seger 2022, 168). Antropomorfismin yleisyyttä lastenkirjallisuudessa onkin pyritty perustelemaan monin tavoin. Esimerkiksi Maria Nikolajeva ja Carole Scott (2001, 92) esittävät, että aikuisten näkökulmasta pienet lapset muistuttavat käyttäytymiseltään eläimiä ja heidän on oletettu samaistuvan eläinhahmoihin. Lisäksi he perustelevat, että eläinhahmoja käyttämällä tekijän ei tarvitse ottaa kantaa hahmon sosiologiseen taustaan, kuten ikään, sukupuoleen tai sosiaaliseen asemaan. Täten tekijällä on halutessaan mahdollisuus jättää tällaiset kenties tarinan kannalta epäolennaiset seikat huomiotta. Eläinhahmojen kohdalla sosiaalista asemaa, sukupuolta ja ikää voidaan ilmaista esimerkiksi hahmojen vaatetuksella (Nikolajeva & Scott 2001, 95). Kuitenkaan näiden sosiologisten tekijöiden näyttämättä jättäminen ei sovellu perusteeksi eläinhahmojen käytölle Kunnaksen teoksessa. Tämä johtuu siitä, että Kunnas tuo näkyvästi teoksessaan ilmi veljesten sukupuolen ja sosiaalisen aseman, ja vaikka tarkka ikä jääkin teoksessa epäselväksi, on selkeää, että veljekset ovat aikuisia.

Pitkällisen antropomorfismin käytön perinteen sekä sosiologisten tekijöiden sivuuttamisen lisäksi antropomorfoitujen eläinhahmojen käytölle lastenkirjallisuudessa on osoitettu muitakin tehtäviä. Juliet Kellogg Markowsky (1975, 460–461) esittääkin antropomorfismin käytölle neljä mahdollista syytä, jotka ovat samaistuminen, pakeneminen, hahmojen moninaisuus sekä huumori. Samaistumisella hän tarkoittaa sitä, että antropomorfoitujen eläinten avulla lapsilukija voi samaistua ja kokea empatiaa muunlaisia eläimiä kohtaan. Tämä toisintaa Nikolajevan ja Scottin (2001, 92) esittämää ajatusta lasten ja eläinten

samankaltaisuudesta. Tämä voi olla osasy antropomorfismin *Seitsemässä koiraveljeksessä*, mutta se, samaistuuko lapsilukija juopotteleviin ja tappeleviin koiriin, jää tulkinnanvaraiseksi.

Toisena syynä Markowskyn (1975, 461) esittämä todellisen maailman pakeneminen näyttäyty osittain mahdollisena syynä antropomorfismin *Seitsemässä koiraveljeksessä*. Teoksen tapahtumat sijoittuvat *Seitsemän veljksen* (1870) tapaan 1800-luvun Suomeen. Nykypäivän lukijoille teos siis antaa mahdollisuuden paeta kahden vuosisadan takaiseen maailmaan ja tutustua siihen, millaista elämä oli teollistumista edeltäneessä Suomessa. Lisäksi teoksen fiktiivisessä maailmassa lukija pääsee tutustumaan ihmisen tavoin eläviin eläimiin, jollaisia todellisessa maailmassa ei ole.

Kolmantena syynä Markowsky (1975, 461) esittää sen, että eläinhahmojen avulla tekijä voi luoda lyhyeenkin teokseen moninaisia hahmoja. Hänen mukaansa eläinhahmoja käyttämällä tekijän ei tarvitse käyttää teoksessa tilaa hahmojen kuvailuun, sillä lukija tietää, millainen eläin esimerkiksi jänis on ja millaisia piirteitä jänikseen yleensä liitetään. Hahmojen moninaisuuden mahdollisuus niiden edustamien lajien stereotyyppisten konnotaatioiden mukaan ei kuitenkaan tule ilmi *Seitsemässä koiraveljeksessä*. Koiriin on liitetty esimerkiksi uskollisuuteen liittyviä attribuutteja. Lisäksi koira on läpi historian luonnehdittu ihmisen kumppaniksi ja ”parhaaksi ystäväksi” (Langinvainio 2016, 8–9, 18.) Nämä koiriin liitetyt luonnehdinnat eivät kuitenkaan ole keskeisiä piirteitä veljesten kohdalla. Täten antropomorfoitujen eläinhahmojen käytön syynä ei liene se, että tekijä olisi halunnut liittää nämä attribuutit hahmoihinsa.

Nämä seikat jättävät antropomorfismin merkittävimmäksi syyksi huumorin. Markowsky (1975, 461) esittää, että antropomorfismin käyttö huumorin vuoksi perustuu usein kuvitukseen eikä itse tekstiin. Kunnaksen teoksessa onkin käytetty huumoria hahmojen kuvituksessa. Teoksen huumori perustuu pitkälti inkongruenssiteoriaan. Inkongruenssiteorian mukaan huumori ja huvittuminen perustuvat siihen, että lukijan odotukset rikotaan yhteensopimattomuudella eli inkongruenssilla. Teoksessa huumoria luodaan rikkomalla ennalta opittuja kognitiivisia käyttäytymismalleja. (Laakso 2022, 71.) Ilmeikkäät, ihmisenkaltaisesti käyttäytyvät koirat rikkovat odotuksia siitä, miten koirahahmot käyttäytyvät. Laakso (2022, 72) esittääkin: ”Eläimen ja ihmisen kategorioiden sekoittuminen on yksi tyypillisimmistä inkongruenssin muodoista ja hyvin yleinen huumorin muoto myös lastenkirjallisuudessa.” Täten jo vain se, että teoksen hahmoissa sekoitetaan ihmisten ja eläinten ominaisuuksia, eli antropomorfismi itsessään, on huumoria.

Lukijaa voi inkongruenssiteorian mukaan viihdyttää se, kun eläinhahmot tekevät asioita, jotka eivät ole niille lajityypillisiä. Tällaisia luvussa 2 analysoimiani antropomorfisia piirteitä ja toimintoja voidaan siis pitää humoristisina. Kun lukijalla on opittua tietoa siitä, miten todellisen maailman koirat toimivat, näyttäytyvät nämä toisin käyttäytyvät koirat yllättävinä ja huvittavina. Esimerkiksi nyrkkien käyttäminen tappelussa on lukijalle yllättävää ja humoristista, etenkin jos lukijalla on ennakkoon käsitys siitä, miten todellisen maailman koirat tappelevat. Tällöin lukijan odotukset käyttäytymisestä rikotaan ja mahdollisuus huvittua syntyy.

Ihmisen ja eläimen sekoittamisen lisäksi teos esittää loogisen ajattelun vastaisia humoristisia ristiriitoja. Tällaisia ristiriitoja teoksessa on esimerkiksi veljesten suhteissa toisiinsa. Veljeksistä Tuomas ja Aapo sekä Timo ja Lauri ovat kaksosia, kun taas muut ovat syntyneet yksitellen. Lisäksi kaikki veljeksistä näyttävät täysin erilaisilta toisiinsa verrattuna (LIITE 1, kuva 1). Näihin veljesten eroihin liittyvän huumorin käsittäminen riippuu siitä, miten lukija suhtautuu koirahahmoihin. Mikäli lukija osaa verrata veljeksiä todellisen maailman koiriin, on mahdollista huomata veljesten yksittäin syntyminen epätodennäköisyys. Koirilla pentueen keskimääräinen koko on rodun mukaan 2,4–8,9 pentua, jolloin yhdessä pentueessa on tavallisesti useampi kuin yksi pentu (Borge ym. 2011, 913–914). Tällöin todellisen maailman koiriin vertaavan lukijan odotukset rikotaan, ja lukija voi huvittua.

Puolestaan jos lukija lukee koiria ihmisenkaltaisina, voi veljesten esittäminen hyvin erinäköisinä rikkoa odotuksia. Veljekset ovat ulkonäöltään kaikki erilaisia ja heidän turkkinsa on eri värisiä (LIITE 1, kuva 1). Jos lukija näkee ihmisen tavoin käyttäytyvät veljekset enemmän ihmismäisinä hahmoina kuin todellisen maailman koirina, voisi hän odottaa edes jonkinlaista yhdennäköisyyttä veljeksiltä. Tällöin lukija voi verrata koiraveljeksiä ihmissisaruksiin, joissa on yleensä samaa näköä, jos he jakavat samat vanhemmat ja täten suuren osan geeniperimästään. Tällöin eri rotuisilta näyttävät veljekset rikkovat lukijan odotuksia siitä, miltä sisarukset näyttävät keskenään. Mahdollisuus huvittua veljesten erinäköisyydestä ja sisarussuhteista riippuu siis lukijasta ja siitä, käsittääkö lukija veljesten olevan enemmän ihmisiä vai koiria.

Huumoria luovaa ristiriitaa on myös siinä, miten veljekset kommunikoivat muille teoksen hahmoille. Koiriensa Killin ja Kiiskin kanssa veljeksien ei näytetä kommunikoivan sanallisesti, vaikka edustavatkin samaa lajia. Killi ja Kiiski poikkeavat myös käytökseltään merkittävästi veljeksistä. Koska veljekset, Killi ja Kiiski edustavat kaikki samaa lajia, voisi

lukija odottaa, että ne myös käyttäytyvät samoin. Tämäkin odotus kuitenkin rikotaan, kun osa koirista käyttäytyy ihmismäisesti ja osa taas koiramaisesti.

Näiden huomioiden avulla on perusteltua esittää, että suurimpana syynä antropomorfismille Kunnaksen teoksena on huumori. Vaikka muutkin Markowskyn (1975, 460–461) esittämät syyt ovat tietyiltä osin toimivia perusteluja teoksessa esiintyvälle antropomorfismille, jäävät ne teoksen kontekstissa osittain tulkinnanvaraisiksi. Lastenkirjallisuuden tarkoituksena on opettaa ja viihdyttää (Laakso 2022, 78), jolloin antropomorfismin avulla *Seitsemän koiraveljestä* toteuttaa tarkoituksensa. Antropomorfisoidut eläinhahmot ovat huvittavia ja innoittavat lapsilukijaa lukemaan teosta. Samalla teos kertoo Aleksis Kiven klassikkoromaanin tarinan, ja täten opettaa lukijalle hieman suomalaisesta kirjallisuudesta.

3.2 Ihmisistä eläimiksi – Pohjautuminen *Seitsemään veljekseen*

Seitsemän koiraveljestä on saanut inspiraationsa ja juonensa Aleksis Kiven romaanista *Seitsemän veljestä* (1870). Kunnas on adaptoinut tämän suomalaisen kirjallisuuden klassikon lastenkirjallisuuden muotoon. Samalla hän on siirtänyt Kiven romaanin ihmishahmot eläimien ulkokuoriin. Kiven romaanin eläinhahmot kuitenkin säilyttävät elämellisyytensä myös *Seitsemässä koiraveljeksessä*. Esimerkiksi veljesten koirat, hevonen ja veljesten kimppuun yrittäneet härät ja sudet ovat Kiven romaanissakin eläimiä. Tässä luvussa vertailen Kiven romaanin ihmisiin ja eläimiin pohjautuvien hahmojen eläinmäisyyttä Kunnaksen teoksessa ja tarkastelen näiden hahmojen esitysten eroja.

Kunnaksen teoksessa on eläimiin ja ihmisiin pohjautuvat hahmot erotettu toisistaan antropomorfismin keinoin. Ihmisiin perustuvat hahmot ovat säilyttäneet ihmismäisen käyttäytymisensä, mutta ulkonäöltään hahmot on muutettu muunlajisiksi eläimiksi. Nämä ihmisiin perustuvat eläinhahmot ovat siis monin tavoin antropomorfisoituja, kuten luvussa 2 käy ilmi. Eläimiin perustuvat hahmot puolestaan käyttäytyvät teoksessa suurilta osin lajityypillisesti. Esimerkiksi Killi ja Kiiski kulkevat neljällä jalalla kuten tavalliset koirat. Samoin sudet ja härät käyttäytyvät teoksessa suurelta osin lajilleen tyypillisesti.

Eronteko ihmisiin ja eläimiin pohjautuvien hahmojen välillä näkyy veljesten käyttämissä vertauksissa ja muussa puheessa:

– Miksi en avannut silmiäni halkihuulisena jäniksenpoikasena? Timo valitti. – Tai minä tuona oravana, joka tuolla männyssä virskuttelee, Juhani jatkoi. – Ei tarvitse sen lukea, Timo huokaisi. (SK 21.)

Timo tuo esiin sen, ettei osan eläimistä tarvitse opetella lukemaan, vaikka rovasti ”piti tarkkaan kiinni laista, jonka mukaan kaikkien piti osata lukea” (SK 11). Tässä ristiriidassa ilmenee ero ihmisiin pohjautuvien hahmojen ja eläin pohjautuvien hahmojen välillä. Vaikka Kunnaksen teoksessa kaikki hahmot ovat eläimiä, on selkeästi jaoteltavissa yhteiskunnan osana toimivat kansalaiseläimet, sekä villinä ja vapaana elävät, todellisen maailman kaltaiset eläimet. Kansalaiseläiminä toimivat ihmisiin pohjautuvat hahmot, kun taas eläimiin perustuvat hahmot näytetään käyttäytyvän pääosin lajityypillisesti. Veljekset täten erottavat itsensä muista eläimistä, joiden ei tarvitse lukea, vaikka ovatkin yhtäläillä eläinkuntaan kuuluvia.

Hahmojen puhekyky ja aiemmin käsittelemäni *lingua francan* levinneisyys noudattaa tätä jaottelua ihmisiin pohjautuviin ja eläimiin pohjautuviin hahmoihin. Ihmisiin pohjautuvat hahmot, kuten itse veljekset, Toukolan pojat, rovasti ja Rajamäen rykmentti, käyttävät sujuvasti yhteistä kieltä huolimatta siitä, että he edustavat eri eläinlajeja. Tästä yhteisestä kielestä huolimatta veljekset eivät kommunikoi vastavuoroisesti puhumalla koirilleen Killille ja Kiiskille, vaikka ne ovatkin saman lajin edustajia veljesten kanssa. Veljesten kommunikoinnista teoksessa käytetään esimerkiksi ilmaisuja ”puhua” ja ”sanoa”, mutta Killi ja Kiiski puolestaan ainoastaan koiramaisesti ”räksyttävät” (SK 55). Veljekset eivät siis kommunikoi samoin kuin koiransa, vaikka ovat samaa lajia. Tämän voi päätellä johtuvan siitä, että veljekset ovat Kiven romaanissa ihmisiä, kun taas Killi ja Kiiski ovat koiria. Veljesten käytöstä verrattaessa samanlajisiin Killiin ja Kiiskiin huomataan puhekyvyn lisäksi merkittäviä eroja liikkumisessa, motorikassa ja vaatetuksessa. Killi ja Kiiski liikkuvat teoksessa neljällä raajalla, kuten tavalliset koirat liikkuvat (LIITE 4, kuva 7). Niiden ei myöskään näytetä käyttävät eturaajojaan käsinä, eivätkä ne käytä veljesten tapaan vaatteita.

Killi ja Kiiski esitetään teoksessa samankaltaisesti härkien ja susien kanssa, eikä samanlajisten veljesten kanssa. Sudet ja härät ovat Kiven teoksessa Killin ja Kiiskin tapaan tavallisia eläimiä, jotka pysyvät lajityypillisesti käyttäytyvinä myös Kunnaksen adaptaatiossa. Sudet ja härät eivät *Seitsemässä koiraveljeksessä* kulje ihmismäisesti kahdella jalalla, käytä vaatteita eivätkä yhteistä *lingua francaa*. Härkien ja susien rooli teoksessa on olla uhkana veljeksille, jolloin yhteisen puhekielen puute myös lisää vaaran tuntua. Veljekset eivät voi puhua itseänsä pois kiperästä tilanteesta, sillä yhteistä kieltä ei ole. Tällöin veljekset turvautuvat väkivaltaan, jotta selviävät hengissä. Veljekset ampuvat sekä susia että härkiä aseillaan, jotta pääsevät pakenemaan niiltä.

Vaikka sudet ja härät esitetään pääosin lajityypillisesti, ovat nekin joissain tilanteissa antropomorfoituja. Esimerkiksi kun veljekset ampuvat yhden susista päästäkseen niiltä pakoon, kaatuu ammuttu susi ihmismäisesti rintaansa pidellen (LIITE 4, kuva 8). Myös veljesten ollessa jumissa Hiidenkivellä yksi häristä on kiivennyt puuhun (LIITE 4, kuva 9). Nämä kuvat eläinten toiminnasta ovat antropomorfoituja, sillä käyttäytyminen ei ole lajille tyypillistä saati mahdollista. Myöskään näiden eläinten antropomorfisointi ei ole teoksen juonen kannalta juurikaan merkitystä, mutta ne tuovat teokseen huumoria. Kun muuten lajityypillisesti käyttäytyvät eläimet käyttäytyvätkin yhtäkkiä ihmismäisesti, rikkoutuvat lukijan odotukset näiden hahmojen käyttäytymisestä ja sen myötä lukija huvittuu (Laakso 2022, 71).

Sen lisäksi, että eronteko ihmisiin ja eläimiin pohjautuvien hahmojen välillä näkyy antropomorfismissa, näkyy ero myös veljesten käsityksessä itsestään. Veljeksiin viitataan teoksessa usein enemmän ihmisinä kuin koirina. Esimerkiksi Toukolan poikien pilkkalaulu on nimeltään ”Seitsemän miehen voima” (SK 18). Siinä Toukolan pojat viittaavat veljeksiin miehinä eivätkä koirina. Myös veljekset viittaavat itseensä miehinä: ”Nouskoon Impivaaraan uhkea uudistalo, nouskoon se korvesta seitsemän miehen voimalla.” (SK 80.) Veljeksiin viitataan sanalla ”koira” ainoastaan vertauskuvallisesti: ”Veljesten viha leimahti. Kun irtipäästetyt koirat he karkasivat toukolaisten päälle.” (SK 74.) Myös muihin ihmisiin pohjautuviin hahmoihin viitataan ihmisinä: ”Ihmiset ovat häijyjä meitä kohtaan.” (SK 34.) Vaikka teoksessa ei esiinny ensimmäistäkään ihmishahmoa, viitataan ihmisiin pohjautuviin hahmoihin ihmisinä. Teoksen kielellisillä valinnoilla vahvistetaan eroa ihmisin ja eläimiin pohjautuvien hahmojen välillä.

Ihmisiin ja eläimiin pohjautuvien hahmojen välillä on siis havaittavissa eroja siinä, kuinka antropomorfoituja ne ovat. Ihmisiin pohjautuvat hahmot ovat vahvasti antropomorfoituja, kun taas eläimiin pohjautuvat hahmot käyttäytyvät lajityypillisemmin. Hahmojen välillä on nähtävissä hierarkkinen rakenne, jossa ihmismäisesti käyttäytyvät eläimet esitetään kehittyneempinä ja älykkäämpinä yksilöinä kuin todellisten eläinten tavalla käyttäytyvät eläinhahmot. Tämä noudattaa antroposentristä käsitystä, jossa ihmiset nähdään parempina ja kehittyneempinä eläiminä kuin muut eläimet (Lassén-Seger 2022, 172). Asettamalla ihmisten tapaan käyttäytyvät, ihmisiin perustuvat eläinhahmot todellista eläintä muistuttavien hahmojen suhteen yliverlaiseen asemaan, toisintaa teos osaltaan tätä antroposentrististä ajatusmallia.

4 Lopuksi

Tässä tutkielmassa olen tarkastellut Mauri Kunnaksen kuvakirjaa *Seitsemän koiraveljestä* ja sen keskeisiä hahmoja antropomorfismin näkökulmasta. Antropomorfismin tunnistamisen ja jaottelun apuna olen käyttänyt Fisherin (1991) jakoa tulkinnalliseen ja mielikuvitukselliseen antropomorfismiin. Antropomorfismin tarkastelussa olen kiinnittänyt huomiota erilaisten, erilajityypillisten piirteiden ilmenemiseen niin teoksen tekstissä kuin kuvissa.

Luvussa 2 olen osoittanut, että teoksen teksti sekä kuvat pitävät sisällään useita piirteitä, jotka ovat tulkittavissa antropomorfismiksi. Tulkinnalliseen antropomorfismiin olen määritellyt siis kuuluvaksi monia sellaisia piirteitä, jotka itsessään eivät ole koirille mahdollisia ja täten antropomorfismia, vaan jotka on esitetty tavalla, joka näyttää ne ihmistoiminnan mukaisesti. Tulkinnalliseksi antropomorfismin ensimmäiseen alakategoriaan, kategoriseen antropomorfismiin kuuluviksi piirteiksi olen luokitellut esimerkiksi lukutaitoon, hienomotoriikkaan ja ruokailuun liittyvät kuvaukset. Tilanteiseen antropomorfismiin puolestaan kuuluviksi olen määrittänyt kuvaukset veljesten tunteista. Mielikuvitukselliseen antropomorfismiin olen osoittanut kuuluvaksi sellaisia piirteitä, jotka esittävät hahmojen olevan ihmisiä koirien ulkokuoressa. Tällaisiin piirteisiin olen lukenut mukaan esimerkiksi kahdella jalalla kävelyn, vaateiden käytön sekä puhekyvyn.

Luvussa 3 olen tarkastellut mahdollisia syitä siihen, miksi hahmot ovat antropomorfisoituja. Olen peilannut teoksen antropomorfisoituja eläinhahmoja ja tapahtumia niihin syihin, joita lastenkirjallisuuden tutkimuksessa on esitetty ihmismäisten eläinhahmojen käytölle. Antropomorfisoitujen hahmojen käytön syistä osuvimmaksi osoittautui huumori. Teoksessa on nähtävissä paljon humoristisia piirteitä, jotka nojaavat huumorin inkongruenssiteoriaan. Tällöin eläinhahmot eivät käyttäydy lajityypillisesti, vaan osoittavat piirteitä, jotka poikkeavat siitä, mitä lukija niiltä odottaa.

Lisäksi huomioin teoksen pohjautumisen Aleksis Kiven romaaniin *Seitsemän veljestä* (1870) ja sen ihmishahmoihin. Kunnaksen teoksen hahmoista osa on antropomorfisoituja ja osa käyttäytyy lajityypillisesti. Tämän eron olen osoittanut johtuvan pohjautumisesta Kiven romaaniin. Teoksessa erotetaan Kiven romaanin ihmis- ja eläinhahmoihin perustuvat hahmot toisistaan. Ihmisiin pohjautuvat hahmot käyttäytyvät ihmismäisesti lajista riippumatta, kun taas eläimiin pohjautuvat hahmot ovat lajityypillisiä.

Tutkielmani keskiössä ovat olleet koiraveljekset ja heidän esityksensä teoksessa. Vaikka tutkielmani sivuaakin teoksessa esiintyvää huumoria veljesten ja heidän ihmisenkaltaisuutensa näkökulmasta, on teoksessa havaittavissa paljon muita huvittavia piirteitä, jotka eivät ole sisällytettyinä tähän tutkielmaan. Nämä muut huumorin keinot niin tekstissä kuin kuvissa kaipaisivat vielä syvempää paneutumista ja jatkotutkimusta.

Lähteet

SK = Kunnas, Mauri 2002: *Seitsemän koiraveljestä*. Helsinki: Otava.

Kivi, Aleksis 1870: *Seitsemän veljestä*. Helsinki: Otava.

Borge, Kaja Sverdrup & Tønnessen, Ragnhild & Nødtvedt, Ane, & Indrebø, Astrid 2011: Litter size at birth in purebred dogs—A retrospective study of 224 breeds. *Theriogenology*, 75(5), 911–919.

<https://doi.org/10.1016/j.theriogenology.2010.10.034> [haettu 23.2.2026].

Coren, Stanley 2022: Can You Teach a Dog to Read? *Psychology Today*.

<https://www.psychologytoday.com/us/blog/canine-corner/202202/can-you-teach-a-dog-to-read> [haettu 16.10.2025].

Evidensia 27.6.2022: Lämpöhalvaus koiralla. <https://evidensia.fi/hoitovinkit/lampohalvaus/> [haettu 2.12.2025].

Fisher, John Andrew 1991: Disambiguating Anthropomorphism. An Interdisciplinary Review. Teoksessa *Perspectives in Ethology Vol 9*. Toim. P. P. G. Bateson & Peter H. Klopfer. New York: Plenum Publishing Corporation, 49–85.

Kammio, Tuire 2007: *Koirien käyttäytyminen*. Helsinki: WSOY.

Laakso, Maria 2022: Lastenkirjallisuuden huumori. Teoksessa *Johdatus lastenkirjallisuuden tutkimukseen*. Toim. Kaisa Laaksonen. Tampere: Lastenkirjainstituutti, 69–79.

Lammi, Marianna 2023: Miten lukea antropomorfismia? *Hybris* 1/2023.

<https://hybrislehti.net/miten-lukea-antropomorfismia> [haettu 4.12.2025].

Langinvainio, Heimo 2016: Hyvää elämää koiran kanssa. Koiran vaikutuksesta koiranomistajan hyvinvointiin ja onnellisuuteen. *Suomen Kennelliiton julkaisuja* 2/2016.

Lassén-Seger, Maria 2022: Ihmismäisiä eläimiä vai eläimellisiä ihmisiä? Antropomorfismi lastenkirjallisuudessa. Teoksessa *Johdatus lastenkirjallisuuden tutkimukseen*. Toim. Kaisa Laaksonen. Tampere: Lastenkirjainstituutti, 167–178.

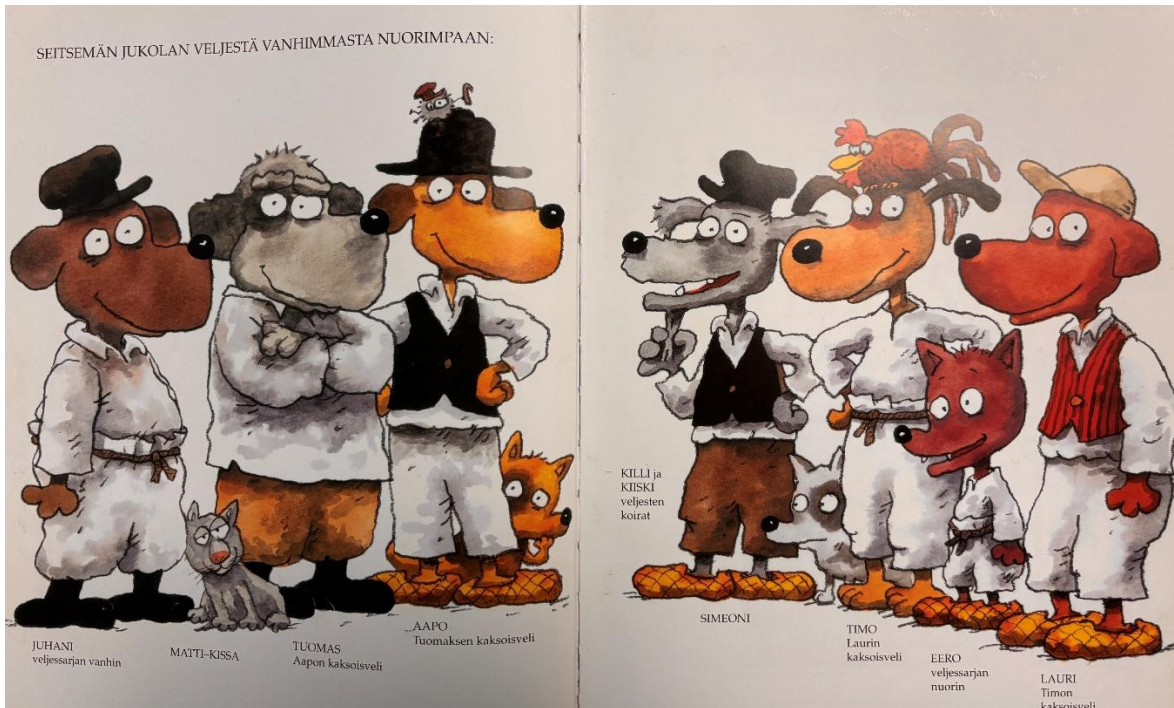
Markowsky, Juliet Kellogg 1975: Why Anthropomorphism in Children's Literature? Teoksessa *Elementary English*, vol 52, n:o 4. National Council of Teachers of English, 460–462. <http://www.jstor.org/stable/41592646> [haettu 20.1.2026].

Mikkola, Siri 2025: *Mitä tapahtuu henkilöhahmoille? : Henkilöhahmot Mauri Kunnaksen kuvakirja-adaptaatiossa Aarresaari ja Robert Louis Stevensonin romaanissa Treasure*

- Island*. Pro gradu -tutkielma. Yleinen kirjallisuustiede. Helsinki: Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/597588> [haettu 29.9.2025].
- Morris, Paul H. & Doe, Christine & Godsell, Emma 2008: Secondary emotions in non-primate species? Behavioural reports and subjective claims by animal owners. *Cognition and emotion* 22:1, 3–20.
- Nieminen, Mirja 2022: Kuvakirjaa tutkimassa. Teoksessa *Johdatus lastenkirjallisuuden tutkimukseen*. Toim. Kaisa Laaksonen. Tampere: Lastenkirjainstituutti, 27–39.
- Nikolajeva, Maria & Scott, Carole 2001: *How picturebooks work*. New York and London: Garland Publishing.
- Pal, Sunil Kumar 2011: Mating system of free-ranging dogs (*Canis familiaris*). *International Journal of Zoology* 1/2011. <https://doi.org/10.1155/2011/314216> [haettu 5.11.2025].
- Uoti, Mikaela 2008: *VOIMALLA SEITSEMÄN KOIRAN*. Kuvan ja sanan suhde Mauri Kunnaksen teoksessa *Seitsemän koiraveljestä*. Pro gradu -tutkielma. Suomen kirjallisuus. Tampere: Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-18176> [haettu 29.9.2025].
- Zooplus Tietonurkka 24.6.2025: Voiko koira itkeä? <https://www.zooplus.fi/tietonurkka/koirat/koiran-hoito-ja-terveys/voiko-koira-itkea> [haettu 2.12.2025].

Liitteet

Liite 1. Kuvat

Kuva 1 Mauri Kunnas (2002). Valokuva: Viivi Liimatainen

Kuva 2 Mauri Kunnas (2002). Valokuva: Viivi Liimatainen

Liite 2. Kuvat

Kuva 3 Mauri Kunnas (2002). Valokuva: Viivi Liimatainen

Kuva 4 Mauri Kunnas (2002). Valokuva: Viivi Liimatainen

Liite 3. Kuvat

Kuva 5 Mauri Kunnas (2002). Valokuva: Viivi Liimatainen

Kuva 6 Mauri Kunnas (2002). Valokuva: Viivi Liimatainen

Liite 4. Kuvat

Kuva 7 Mauri Kunnas (2002). Valokuva: Viivi Liimatainen   *Kuva 8 Mauri Kunnas (2002). Valokuva: Viivi Liimatainen*

Kuva 9 Mauri Kunnas (2002). Valokuva: Viivi Liimatainen